

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., váci körút 15.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre „ 3.50
Negyedévre „ 1.75

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Rend.

A dunaszerdahelyi zsidóknak ugyancsak felment az ára. A napisajtó gyűjt érettök, a zsidóság adakozik mellettök, a külföld, az a rettegett »külföld« — atrocity — rovatokban illusztrálni kezdi őket, és maga a magas kormány szives pártfogásába veszi azt az érdekes népet. Ilyen körülmények között panaszkodják aztán még valaki a zsidóság sorsán és mondják elleneseik, hogy nem spártai erkölcsök uralkadnak irányadó köreinkben népek boldogítását és népek igazgatását illetőleg. Annál a szigorú erkölcsű spártai törzsnél is szent és szabad volt bizonyos büntett, míg tetten nem érték az embert; a dunaszerdahelyi zsidókat is bátran lehetett volna feketére pörkölni, ha az a bizonyos »külföld« nem czirkálna folyvást erkölcs rendőri őrzésközpontokon szerte a kontinensen és nem érné tetten minduntalan a tekintetes hatóságokat kötelességüknek negatív teljesítésében. Mivelhogy pedig a századik ember se tudja lenyelni, ha idegen szívek jósága ébred fel egyik gyermeke sorsán: a szabadelvű kormány elszégyenlette magát és megírta a pozsonyi ügyészségnek, hogy »miután a »külföld« is foglalkozik már a pozsonymegyei keresztény felebaráti szeretet legujabb fázisával« — hát ne csinálják már olyan hangosan!

A szerdahelyi zsidókat tehát ezentúl óvatosabban fogják ütni; ők a világ rokonszenve által tán még lendítést is fognak érezhetni sorsukon. De az ország egyéb zsidósága annál mélyebben érzi azt a szégyenletes állapotot, melybe a liberális aera alatt eljutott, és az a klausula, melyet a kormány szükségesnek és jónak látott a saját mentségére azon rendelet mellé fűzni, melyben rideg és száraz kötelességét teljesítette csupán — mintha a kötelesség mentő okot keresne! — az a klausula, mintha egy nem eléggé őrzött függönynek a végét lebentette

volna fel egy humoros szélroham, egész meztelenségében tárogatta fel előttünk az irányunkban táplált érzelmek valódiságát. Igen, a magyar zsidóság kivételes helyzetére az a pozsonyi rendelet sajátságos világot vet. A magyar zsidó nem egyenlő az ország egyéb vért és éltet áldozó fiával, őt nem azért oltalmazzák rablók és banditák ellenében, mert ez ország fia, adózója és kulturális ügyvivője, ő nem azért szabad és jogkörének középpontja, mert ember és polgár. Nem, őt azért nem szabad agyonpörkölni, mert a külföld, az a megátalkodott »külföld« a pörkölt emberhust nem állja ki.

Az a hivatalos magyarázat ügyesen varrta vissza a magyar zsidóság alkotmányos öltözékére a sárga posztófoltot. Beavatottak, a kiknek látóképességét a gyakorlati liberalizmus sallangjai meg nem homályosították soha, ezt az eszményi sárga foltot soha meg nem szüntek ugyan látni, de azért köszönettel vesszük a kijózanítást. Most már legalább nem rejtély előttünk, miért hivataloskodik a megyebeli szolgabíró rendesen a szomszéd községben, mikor a zsidót verik, miért késik a katonaság megidézése antiszemita kerületekben épp addig, a meddig már nincs kit megvédeni, és miért korteskedik a szolgabíró meg a plébános bottal és keresztel Szabó Lajos mellett heteken keresztül büntetlenül, de sőt megintetlenül, holott a kormány a választások előtt egy kemény rendeletben kötelességükké tette a hatóságoknak, hogy izgatást semmi szín alatt ne tűrjenek.

Nem is türték. Mikor Duna-Szerdahelyen az a zsidó ügyvéd »provokált« — a zsidó mindig provokál, — tiz »usque« tizenkét helyen véresre verte őt a Szabóék argumentuma és aztán egy keveset a pocsolyába lökték, és mikor harmincz ember szertesét bejárta az országot, gyűlöletet, undort és halálos ellenségeskedést hirdetni

a zsidóság ellen, a szolgabíró urak rendszeresen a szomszéd községben mentették meg a társadalmat. De mikor egy zsidó jelölt a gentrysmus darázsfészkébe merészkedett belenyulni, abban a perczen ott termett a szolgabíró, hogy a veszélyben levő jogrendet netáni támadások ellen megvédje. A gentryt még csak vita tárgyává sem szabad tenni, a zsidót lehet akár ütni is. Pedig ebben a tételben fekszik a kérdés sulypontja. A gentry hazánkban az antiszemizmus ügyvivője és magvetője. Ő büntetlenül mételeyezheti meg a népet, büntetlenül költheti fel ebben a jó magyar népben a legundokabb ösztönöket. Ő szent és sérthetetlen és őt népgyülekezeten felelőségre vonni nem lehet, nem szabad. Pedig a meddig nem akad, a ki ennek az osztálynak szemtül szembe megmondja, hogy ő a megrontója nemzetének és hírének, és hogy ha van kire ráillene még a sárga folt, mint az elmaradottságnak, az üres önhittségnek és a nemzettel való egybevegyüléstől iszonyodásnak jelzője, ugy egyesegyedül ő az: addig az antiszemizmus ez országból pusztulni nem fog.

Klerus, gentry és hatóságok egyaránt szégyenletesen viselték magokat a lezajlott választások alatt. A »pirulni« ígét, melyet a kormány pozsonyi leiratában ragozni kezdett, és azon mód tovább adott a pozsonyiaknak, tovább ragozhatják mindhárman: én pirulok, te pirulsz, ő pirul stb.; alig fogják egyhamar bevégezhetni nyelvtani feladatukat. Mert biz egyikükön sem mult, hogy a legközelebbi országgyűlésre nem vagy 50 antiszemita képviselő küldetett fel az országból. A ki ezt megakadályozta, a ki egészséges, alapjában üde lelkében nem tür igaztalant és brutalitást, az ez a jó magyar nép, a mely nem hallgat se pandurra, se csuhára, hanem hallgat józan eszére és lelkiismeretének tiszta hangjára.

Ez pedig olyan, mint a vasárnapi harangszó.

Homo.

Az antiszemita párt feloszlása.

Mikor majd az öt évre megválasztott új képviselők f. év szeptember hó végén első formális ülésre a Sándor-utczai palotában összegyűlnek: együtt lesz ott a majdnem tulhatalmassá vált szabadelvű párt, mely — ideszámítva a horvát képviselőket is — a képviselőháznak majdnem 7 tizedrésze föléül rendelkezik, a melyhez fogható példát Európa parlamentaris országaiban nem igen találunk. De vigan lengeti majd ott zászlaját a függetlenségi és 48-as párt is; mert

ő is mint hódító tér vissza a törvényhozás csarnokába. Gyarapodása 7—8 kerületet fog kitenni, annyit, a mennyit négy kisebb vármegye kiteszen. A mérsékelt ellenzék is »megfogyva bár, de törve nem« jelenik meg majd jövőbeli nagy harcainak színterén. Sokat vesztett ugyan, de fennáll, és Apponyi gróf tovább is mint pártvezér gyakorolhatja éles és metsző kritikáját a kormány tényei fölött. A párton kívüliek sem adták tel álláspontukat; sőt annyian vannak, hogy róluk már mint pártonkívüli »párt«-ról kell beszélnünk. Nem maradnak el a nemzetiségi képviselők sem. Hatan vannak mindössze, de a mit akarnak, azt el nem tagadják, nevüket, céljaikat nem szégyellik.

A kikkel az új képviselőházban találkozni nem fogunk, azok az antiszemiták. Nem, hogy Istóczy Győző visszautasítja az oly nehezen beszerzett mandatumot, vagy hogy Vadnay Andor visszatér az egyetemre, hogy tanulmányait befejezze; azt sem akarjuk ezzel ujságolni, hogy Komlóssy Ferencz bűnbánó lett, és hogy Ónody Géza nem vágyódik többé törvényhozói babérok után; csak azt akarjuk jelezni, hogy az antiszemita párt mint olyan, a magyar képviselőházba többé vissza nem tér.

»Több napilap abbeli célzatos híresztelése, mintha az antiszemita képviselők a jövő országgyűlésen külön pártot nem fognának képezni, hanem a fenálló többi országos pártokhoz csatlakoznának« — így hangzik Istóczy Győzőnek a lapoknak e napokban beküldött egy nyilatkozata — »minden tényleges alapot nélkülöz; annyival inkább, mert a három nagy országos párt az antiszemizmust elvileg perhorreskálván, az antiszemita képviselők csakis antiszemita elveik feladásával léphetnének akár a kormánypárt, akár a mérsékelt ellenzék, akár a függetlenségi és 48-as párt kötelékébe, a mit pedig az antiszemita elvekkel megválasztott képviselők egyike se fog tenni. Ellenkezőleg tény az, hogy az antiszemita képviselők az őszszel mint külön országgyűlési párt újra alakulni fognak és pedig előreláthatólag »nép-párt« vagy »keresztény néppárt« hivatalos elnevezés alatt.«

Mit akar ez mondani? és kinek szól ez a nyilatkozat?

Azt, hogy az antiszemitákat egy párt sem fogadja kebelébe, ha mindjárt az illető pártnak politikai elveit is vallják, ezt csak nem akarhatja Istóczy külön nyilatkozatban elmondani — a pártoknak! ez csak nem válhatik dicsőségre az ő általa megteremtett »párt«-nak; meg aztán tudják ezt az illető pártok maguk is nagyon jól. Azt sem akarhatja Istóczy a pártokkal tudatni, hogy az antiszemita elvekkel megválasztott képviselők nem fogják antiszemita elveiket feladni, hogy valamelyik párt befogadja őket. Mert ennek csak akkor volna értelme, hogy

ha a pártok kísérletet tettek volna az antiszemitákat a maguk részére hódítani, mi célból ez urakat arra akarták volna rábírní, hogy mondjanak le az istenért antiszemita elveikről, hogy befogadhassák őket.

Ilyen kísérlet azonban egyik párt részéről sem történt, s így Istóczy ezen kijelentésének semmi értelme sincsen.

Pepig van értelme.

Mert e nyilatkozat nem a pártoknak, nem is a nagy közönségnek, hanem szól a magukat rosszul viselni kezdő megválasztott antiszemita képviselőknek.

Az antiszemitizmus ügye ugyanis az utolsó időben, illetve a választások óta érdekes, sőt, legyünk őszinték, örvendetes fordulatot vett.

Vannak ugyanis a megválasztott antiszemita képviselők közt egynehányan, kik belátják, hogy az antiszemitizmus nem alap többé, melyen a képviselőházban meglehessen állani; érzik, hogy oszlik a köd, tisztul a légkör, mulik a kábultság. Tapasztalták, hogy az antiszemiták annyira lejárták magukat a képviselőház előtt, (és joggal!) miszerint éppenséggel ki van zárva, a lehetőség, hogy ők ott valamit keresztül vihessenek. Sőt ha ajánlanak is elfogadható dolgot, akkor is ellene fordul a ház; mert »csak nem fogadhatnak el valamit, mi antiszemita oldalról jön.«

Ezt szem előtt tartva, nem csoda, hogy akadnak, kik csak antiszemita elvük alapján nyertek ugyan mandatumot, de a kik azért a képviselőházban szerepet vinni, sőt talán komolyan működni is óhajtván: el vannak határozva, hogy magukat az új képviselőháznak nem mint antiszemitákat mutatják be és hogy az egyik vagy a másik pártba bejutni igyekeznek.

Ezt tehetik és teszik leginkább az ujonnan megválasztottak. Kudlich János, Somorja képviselője, mitsem akar arról tudni, hogy ő csak mint antiszemita szerepelhet a képviselőházban. Kijelentette, hogy ő a mérsékelt ellenzéknek a hive, és ha mint antiszemita nem lehet tagja ennek a pártnak: akkor nem antiszemita. Szabó Lajos, Dunaszerdahely szomorú híri képviselője, kézzel lábbal tiltakozik az antiszemitaság vádiá ellen; ő kormánypárti, mondja, és ha e párt be nem fogadja, mert antiszemita, akkor kész tökéletesen szakítani az antiszemitizmussal. Svastics Gyula sem akar antiszemitának maradni; ő megint a függetlenségi pártba óhajt belépni.

De a volt antiszemita képviselők közt is vannak, kik nem akarják tökéletesen eljátszani

jövőjüket mint országgyűlési képviselők és hátat fordítanak az antiszemitizmusnak. Szalay Imréről már megemlékeztünk, hogy megtagadott minden szolidaritást antisém pártjával és tisztán mint a függetlenségi és 48-as alapon állónak ohajt maradni. Mint ma jó forrásból értesültünk, Szalay Károly is szakít az antiszemitákkal és belép a pártba, melynek élén Irányi Dániel áll. Sőt, Vörös József, az orosházi evangélikus lelkész is ha a hir nem csal, megunta a meddő küzdelmet, melyet mint antiszemita képviselő vitt. Nincs kizárva, hogy ő is ott hagyja Sém gyűlölőinek társaságát és belép a függetlenségi pártba, hol tehetsége mindenesetre érdemesebb tért talál, mint a minő az volt, melyen Verhovai Gyula, Rácz Géza és Szemecz Emillel együttesen működött.

Ezeknek a képviselőknek szól a mester leczkéje, ezekhez van intézve Istóczy Gyöző nyilatkozata. Elmulasztották, mint illett volna, rögtön a választás után Istóczy lábaihoz rakni le mandatumukat; az egyik makacs hallgatásba burkolódzott, míg a másik konspirálni kezdett, saját szülőanyja, az antiszemita párt ellen. A mester rosszat sejtve, levelet irt hát tanítványainak, melyben figyelmezteti, hogy hiszen azok a rossz pártok úgy sem fogadják be őket antiszemita elvükkel; azt pedig, hogy az ő hivei azt az elvet, melynek alapján megválasztva lettek, megtagadják, azt ő hihetetlennek találja.

Ha azonban semmi szín alatt sem akarnak antiszemita pártiak lenni, akkor ő ezen is tud segíteni: maradjanak csak bátran továbbra is antiszemitáknak és — változtassák meg nevüket; vegyék fel a »néppárt« vagy a »keresztény néppárt« szép ezégerét, mely alatt megmaradhatnak továbbra is, az ő, Istóczy kedves tanítványainak.

Létre jön-e ez a párt, s hogy tulajdonképpen, mit akar kifejezni ez a »néppárt«? az elébbit nem hisszük, az utóbbit nem tudjuk; de erősen gyanítjuk, hogy nem hiszi és nem tudja maga Istóczy Gyöző sem.

Nem hisszük, hogy azok, kik szabadulni akarnak az antiszemitizmus nyüge alul, belépjenek egy pártba, melynek ismét csak Istóczy lenne a megalapítója, és a mely végtére semmi tekintetben sem különböznék az eddigi antiszemita párttól; mi már abból is kitetszik, hogy a hirhedt kimondhatatlan lapszerkesztő magát és elvbarátjait már jó idő óta szerelmesen csak »néppárt«-nak szólítgatja. Nem hisszük, mondjuk, hogy a kik nem fanatizmusból antiszemiták, mint Istóczy Gyöző és Komlóssy Ferencz, hogy az az új antiszemita pártba belép-

jen; nem hisszük, hogy egyáltalában lehessen egy pártot megteremteni, melynek — feltéve, hogy az antiszemitizmus nem az egyedüli célja — tagjai lehessenek a 48-as Ónody Géza, a mérsékelt ellenzéki Komlóssy Ferencz és a kormánypárti Szabó Lajos.

Annyi mindenesetre tény, hogy az antiszemita párt, mint olyan, feloszlik; összetalálkozik-e még más czéger alatt? bizunk a magyarok jó geniuszában, hogy ez sikerülni nem fog.

Sz.

Kovács Zsigmond püspök.

Nagy veszteség érte folyó évi június hó 27-én a magyar liberalizmus ügyét. Kovács Zsigmond, veszprémi püspök nemes szive szünt meg dobogni e napon; örökre bezárultak jóságos szemei, elnémult mézes ajaka, mely egész életén át az igazi felebaráti szeretet hirdetője volt. Egy valóban „jó pásztor“ kimultát siratja benne hiveinek serege, melynek gyászához méltán járulhat könnyeivel a magyar zsidóság. Kétszeresen érezzük a veszteséget ma, mikor a közelmult választási napok mozgalmi még élénken állanak lelki szemeink előtt; látjuk a katolikus papság nagy részét, a mint a gyűlöletet hirdeti az egyik oldalon, s fájdalmasan tekintünk a másik oldalra, a hol a szeretet apostola nyugszik ravatalán. Amott az ország főpapjának vezérlete alatt tömjéneznek a társadalmi rend megbontóinak tiszteletére, itt a kegyetlen halál rabolja el Veszprém nagy püspökét, az egyetlen magyar katolikus papot, kivel csupán a Kalocsai biborost látjuk nemes versenyben, a mint lángoló szavakkal kárhoztatja a keresztényi szeretettel homlokegyenest ellentétben álló téves és veszedelmes tanokat. A gyászos emlékezetü 1883-ik év nyarán, a zalaegerszegi zavargások alkalmával emelkedik föl első ízben nemes alakja Kovács Zsigmond püspöknek, a mikor megyéje papjaihoz az itt következő pásztorlevelet intézte:

»Ismeretesek ön előtt ama sajnálatos események, melyek a legközelebb mult napokban hazánk némely részein, különösen a szomszédos püspökmege területén, a mi püspökmege határán levő falvakba is áttérjedve, a zsidóellenes agitációk következtében fölmerültek; a nyilvános nyugalmat megzavarták és némely helyeken a személy és vagyon biztosság megsértésére, sőt vérontásra vezettek. Ezen kihágások a haza valódi érdekeit szíven viselő minden hazafit fájdalmasan érintették; különösen fájdalmasan az erkölcsi rend őreit, a szeretet istenének tanítványait, a béke apostolait; mert, ha minden hazafit el kell, hogy szomorítson, ha látja hogyan ébred újra a hazát annyi oldalról fenyegető veszélyek mellett a magyarnak régi, majdnem ezeréves ellensége, a belső viszálykodás is, akkor kétszeres íjadalomnak kell a lelkipásztor keblét eltölteni, ha látja, miként lesz az őrizetére bizott nyáj, melyet békére felebaráti szeretetre, az élet és vagyon becsülésére tanít, lelkiismeretlen izgatók eszközévé, hogyan zavarja a a törvényes rendet és közcsendet, hogyan tiporja lábbal

a tulajdonjogot és játszsza el a saját jelenlegi és örök üdvét. Ezen sajnálatos mozgalmak a mi kerületünkben, hála Istennek, csak kevés helyen merültek föl és sehol sem öltöttek nagyobb dimenziót; minthogy azonban a papnak hazafias, keresztényi és lelkeszi kötelessége a közcsend és rend föntartására, a törvény és tulajdonjog tiszteletben tartására, ezen bönös kihágások megakadályozására közreműködni: kérve kérem önt a közjólét és a keresztényi szeretet érdekében, figyelmeztesse hiteit a keresztény felebaráti szeretettel ellenkező eme mozgalmak bönös, veszedelmes jellegére és a bennük résztvevőkre váró súlyos következményekre; intse őket minden alkalommal, hogy azoktól tartozkodjanak, hogy mindenkivel békességben éljenek és törekedjenek az Ur előtt hibátlanoknak és büntetleneknek találtatni, s hogy a nyugalom és a béke áldásai között a saját lelkük üdvéért és a haza javára működjenek.«

Szeressetek! e szóval lehelte ki nemes lelkét. Szeressetek! ez a szó fejeszte ki egész hitvallását, s hogy ő a szeretet Istenén kívül semmi másnak nem hódolt, arról világos képet nyujtanak ama részletek, miket életéből a Pesti Hirlap után ezennel közlünk:

Tavaly nyáron egy szép reggelen meglátogatták csopaki nyaralójában háziorvosa dr. Thaly László (ev. ref. vallású) s Vellner Lajos fogorvosa (izraelita.) Együtt töltötték a délutánt. Estefelé, midőn kocsira szálltak, Kovács Zsigmond egészen a fogatig kísérte őket. Midőn felültek, Kovács mosolygott.

— Min nevet kegyelmes uram? kérdé az orvos.

— Azt nevetem, hogy én katolikus püspök vagyok s két orvosom van, azok közül egyik kálomista, a másik zsidó.

Mindhárman jót nevettek, azután barátságos kézszorítások után a fogat megindult.

E kis érdekes epizod nemcsak amellet bizonyít, hogy Kovács nyájas és leereszkedő volt, mint ember és főpap, de bizonyítja azt is, hogy egyenlően szerette embertársait valláskülönbség nélkül.

Mint katolikus püspök nagy ellensége volt az antiszemitizmusnak, amit bizonyít ama beszéde, melyet 1884-ben mondott Marcaliban (Somogym.) körutja alkalmával.

Midőn a királyné kancellárja, Kovács Zsigmond előtt az izraelita küldöttség vezetője, dr. Mitzger megköszönte a tudós főpap pásztorlevelét melyet közrebocsátott a zsidóellenes zavargások alatt, Kovács Zsigmond a többek közt ezeket válaszolta: „Örült szívem, hogy pásztorlevelemre szükség nem volt Marcali m. városában; mert a vallásfelekezetek itt békében élnek egymás közt. A zavargások alatt, mint főpásztor s ugyis, mint ember kötelességem teljesítem s fáj lelkemnek, hogy azon a földön, hol születtem (Zalam.) a zavargások oly erősen dultak s lázadás folyhatott a vallás és a faj ellen. Ez a szégyenfolt letörülhetlen Zalaegerszegről; vigasztalt azonban az, hogy az értelmiségnek semmi része sem volt a zavargásokban. Névtelen leveleket irtak, melyekben azt állítják, hogy a zsidók szolgálatában vagyok; de ezekből még

jobban meggyőződtem, hogy az antiszemitizmus csak céger, melynek örve alatt a lázadás tovább terjed más osztályokra. Kérem, ne legyenek annyira érzékenyek és nem lesz baj."

Ezek egy főpaprak szájába illő szavak.

Mélyen meghatva tesszük le sirjára a magyar zsidóság hálakoszoruját.

Lakodalom.

— Az „Egyenlőség“ tárczája. —

Innen-onnan huszonöt éves a legény.

Koppel sógor azt a tréfát is mondta, hogy mire *másodszor* lesz barmiczvah, menyecske is lehetne a háznál. Az édes anyja is mióta nógatja, hadd érne meg egyszer azt a boldogságot. Napjai meg vannak számlálva, hozzon neki menyet a házhoz, mennyet a házba, s beléje angyalokat, mosolygó, fürtös, piros arczu, beszédes unokákat. Mit késik? Hisz meglett, szép, derék ember.

— Atyád, a ganédenben nyugodjék, megáld érte, ha nem sokára hozod ősz fejemre ezt a szchijét¹⁾. Menj, nézz körül a környék leányai között s válassz. Válassz eszed szerint, okosan. Azt hiszed, csak a szegényben akad szép és jó? Van gazdag lány is szép és jó. Eredj, próbáld meg. A roshakóhol²⁾ is szerencséjének tarthatja, ha átléped a küszöbét. Öregapád apja ros-medinah³⁾ volt. Különb családból származol, mint akármelyik balbósza⁴⁾ a községnek. Mi az? Nincs 20,000 frtod? Duplát érsz te magad. Mert te nagy kereső vagy. Leszel te még ojser⁵⁾ is. Az Örökkévaló — áldassék az ő szent neve! — szeret tégedet, mert tiszteletben tartod édes anyádat, mert hűséges istápom vagy. Sadchen nem kell? Jó, eredj magad. Ember vagy te magad is. Ansl Telek fölveszi akárkivel. Mi az? Hogy a Sipos Fánnya? Megint az a Fánnya. Ansl édes fiam, legyen eszed. Tudom, tudom; szép lány, helyre gazdasszony, jól neveli a kis testvéreit; de látod — szegény. Ha olyan is, mint a harapás kenyér, de mikor nincs pénze! — Cholileh⁶⁾ ne vétsek ellene! Hogy magam is csak szegénynek mentem férjhez? Ó lelkem, de más idők is jártak akkor! Milyen olcsóságban éltünk... Hogy gazdag lányra többet kellene költened? — bizd azt én rám. Száz esztendeig élj gyermekem, mit akarsz vele? Elvenni akarod? Gondold meg, még öt eleven, siró testvére van. Csak három? Hát három, azért még mindig több, mint a mennyit elbirsz. Pihenni akarok, eleget dolgoztam. Igazán nagyon szereted? Nagyon? Csak úgy képzeled; ismerem én az ilyen... No, no, Nem szólok egy hangot sem. Menj, vedd el,

¹⁾ Boldogságot.

²⁾ Előjáró.

³⁾ A járás községeinek főnöke.

⁴⁾ Gazda, polgár.

⁵⁾ Gazdag.

⁶⁾ Távol legyen tőlem.

ha másképp nem tehetsz. Hanem aztán siess, siess, siess Hagyd el, neked a roshakóhol lányát is oda adták volna, mert a te neved Ansl Telek, te nagy kereső, merő vas és aczél vagy!

Ezzel özvegy Telekné levevé orráról a pápaszemet, fogasra akasztá az Ansl köpönyegét, melynek gallérja alá új bélést varrt, és utnak ereszté fiát, szemefényét, mindenét ezen a világon. A bolt ajtóból hosszan nézett a deli férfi után, ki gyorsan haladt az alszög felé s a fák között csakhamar eltűnt.

— Gyémántom! Tölgyfám! Áldjad meg őt Uram és legyen neked dicsőség a mennyben és a földön!

A Sipos Fánnya ott ült az ablakban. Ujjai vázondarabot ránczoltak keskeny fodrokba. A szaporátlan munka haladt, mintha öntözték volna. Talán öntözték is: meleg, keserű könyűvel. Ugy rebesgették is már az asszonyok, hogy az, a kit szeret, más után jár; hiába nevelte volna hát benne a szerelem virulásra mindazt, ami egész lelkét eltölti? Minek is fogadta szívébe, mikor hasztalan eped utána? Az a nagyralátó asszony sohasem adja bele egyezését. Ansl ugyan azt mondta, ha Fánnyt nem veheti el, inkább meg sem házasodik. Az utolsó hétben, hogy a kósza hír fülét érte, egészen megzavarodott, s még a házi rend is megszenvedett bele. Megtörtént rajta, hogy az ágytakaróval terített asztalhoz, hogy a rántást ott feledte a lábasban, míg a főzőkanalat a nagy fazékban forgatá meg, pedig csak amolyan közönséges kutviz forrott benne. Kis hugát elszídta pajkos Sándorkának, pedig oly szeliden játszott a padkán a babájával; a zilált hajú, zajos fiut pedig, ki a szegről lerántott havdahlát használva ostorul, a nagy esernyőn lovagolta körül a szobát, minduntalan a maga édes kis Szidijének mondogatá, vagy... de minek rajzoljam tovább egy szerelmes leányszónak tevésének, beszédjeinek fonákságait? Közös tulajdonsága az minden hajadonnak, — akár zsidó, akár keresztény, — ha egyszer megigézte az édes varázslat.

Az udvaron léptek nesze. Majd csengő férfihang. Fánnya felsikkan, eléje röpülne, a nyakába szakadna... s a benyitó Anslt közönyösen fogadja, míg a szive halálos sebeséggel dobog.

— Tudod, hogy ilyenkor édes atyám nincs itthon. Mintha délután nem érnél rá; a szomszédoknak ugysis eljár már a szája. Ha édes anyád tudná, hol öled az időt, a helyt hogy a dolgaid után látnál... Mit is akarsz itt nálunk? Mehetnél inkább vizitbe a biróék házához, abba a nagy ablakosba, a Laura kisasszonyhoz; az klavirozni is tud, selyem ruhában is jár. Ugy is beszélnek már a városban, hogy megkéred. Vedd el, én tőlem akár aranyba foglalhatod. Ugy is oda készülsz. Csak rachmoneszből*) tértél be hozzánk. Nyilván bu-

*) Irgalom.

csuzni jöttél, s aztán elmegy... oda! Tán szagos vizet is öntöttél a zsebbevalódba? Ha kifogytál belőle, adhatok én; még hozzá sem nyultam ahhoz a czifra üveghez, a kit Pestről hoztál.

Ansl rámeredt a lányra, ki haloványból pirosra válva, reszkető ujjaiából kiejtette a varrást.

Szerencsére a szerelem, ha egyrészt vak, másrészt meg nagyon is élesen lát és mindent megért.

— S ha Ansl Telek azért jönne, hogy nem a zsidó bírókékevély Lauráját, de a Sipos Fánniját kérje meg feleségül? Azt a Fánnit, aki nélkül ő el sem lehet? Édes anyám bele egyezett s ha úgy akard magad is — egy pár lehetünk. Add ide kezedet és ne evődjél. Én sohasem szerettem kívüléd más lányt, te tudod legjobban. Nézz rám és neved!

Fánni a szívéhez kapott — majd édes zokogással borult a barna zsidó legény vállára. A váratlan öröme elnémitá s csak hullámozó keble beszélte boldogságát. Ansl a két tenyerébe fogta a szép gyermek fejét és habos szöghajára hosszú, forró csókot nyomott.

Szidike lábánál fogva hurcolta a babát s oda-furakodva az ifju pár közé, váltig azt hajtja, hogy őt is csókolják meg, meg a Viczáját is. Az eleven Sándorka nagy komolyan nézte a jelenetet és el nem tudá képzelni, Ansl bácsi hogyis nem ő vele foglalkozik ma, mikor mind annyiszor hogy a házhoz jött, úgy elpajtaszkodtak egymással.

*

— Ha reb Eliah nem ellenzi, adjuk össze őket. Az ég áldása legyen rajtok, bizony Isten gyönyörű »egy pár nép«.

E szókkal özvegy Telekné, ki reb Eliáhhval lépett a szobába, behuzta maga után az ajtót és gyönyörűséggel nézte a jelenetet. Aztán megállt a szerelmesek előtt, kik csak a zajra ocsudtak föl a boldog önfeledésből.

— Látod édes anyám magad is. Eredj Fánni, öleld meg anyádat. Ő jó asszony és fiának feleségét szeretni fogja, mint a maga édes lányát. Ugy-e anyám? Apám, adja rám áldását. Megfogom becsülni gyermekét.

A csendes, öreg zsidó rá tette reszkető kezét Ansl fejére, megölelte őt és drága fiának szólítá.

*

Boldog emberekről hamar mulik az idő s mindamelllett a mátkaság hat hónapja szerelmes szívöknek „hat nehéz esztendő.“

Végre, végre! Holnap lesz az esküvő.

Ájren samesz*) házról-házra jár invitálni.

Kora reggel nyakába veszi a falut. Arcza már messziről hívólag mosolyog felénk. Kezében, bunkós, vékony tölgyfabot, mellyel a kutyákat veri el magától, mert ezek is haraguszna a zsidóra. Utfélen megmegáll, magával beszél, egy hosszú írásból akarván el-

*) Egyházfi.

igazodni: a meghívások körül térben, időben miképp gazdálkodhatnék legjobban.

Ősz van, a nap épen lemenőben és végsugárral reb Eliah házat is megaranyozza, melynek keřitetlen udvarán nagy sátor van kifeszítve.

A templomból jönnek épen.

A vonat élén a falubeli czigányok, ezeknek élén Adám, ki a paradicsomban ha nem is, de bandájában első ember; Adám előtt meg Marcsi, az árendás nyalka fia, ki ugyancsak rakja a verbungost. Sarkantyúja versenyt szól a muzsikával. Ugy biztatja a czigányt, hogy: »Húzzad Adám, disznót adok!« Zeng a hegedű, a czimbalom se mondja rosszul, rikolt a klárinét, zörög a kisbögő. Virág Marcsi nagyokat kurjant, tánczol, mint a tüzes eső, csakugy porzik alatta az ut. Panyókára vetett dolmányát rangosan kötött selyemkendő tartja, darutollas süvegje vállalkozóan a jobb fülére van eresztve és háttal tánczol a falu felé, szemközt a czigánnyal, ki úgy huzza, hogy a szeme is kidől; belé. Tudja, hogy a „Marczi teins ur“ ha virágos kedvében van, nem nagyon nézegeti, ötös vagy tizes bankó akad-e a kezébe. Zsidó létére is igazi magyar gyerek. De azért duhajossága mellett is szemes, szemességének daczára is bőkezű, amikor annak ideje és alkalmá adódik. Peng a sarkantyúja ám azért még sem felejt el hogy szombaton ünnep van. Azt állítják némely képmutató irigyek s hitvány árulkodók, hogy ezen a szent napon szivart is láttak a szájában; hanem ez már csak azért is rágalom, mert Marcsi pipázni szokott, sallangos, czifra tajtékpipából. Most is oda van tűzve a süvege mellé. Ezt is oda igéri Ádámnak, csak a kedvire huzza.

Az ünneplő népség a ház elé ért. Örömapa és örömanya bekisérik az uj párt.

A sátor alatt meg van terítve. Ájren samesz azt sem tudja, hova legyen a nagy munkától. Felesége ott főz a konyhán, magának a tálalást kell vezetni, a vendégeket biztatni, ami különben fölösleges munka. Nem győzi elriasztgatni azt a ménkü sok gyereket, kik mint verebek a morzsára, a hesgetés után csak annál sürűbben jelennek meg ismét. Az öreg ötésekkel összetakolt hamvasok résein és lyukain kíváncsi szemek kandikálnak a hirtelen terem belsejébe.

A lakadalmasok örege-apraja megszállta az asztalokat és követének el akkora pusztitást a sült és főtt pontyokban és csukákban, hogy alig maradt hirmondónak belőlök. Nem mondhatnám, hogy különb sorsa jutott a pulyka pecsenyének, s hasonló véget ért a sült liba is, valamint hogy a több rendbeli sütemények is csak a „minden husok utján mentek.“ De hát amint fogyott a hal, azonképen meg is tellett a tál, s feneke nem volt a hordónak sem, pedig abból folyton buzgott.

A türelmetlen fiatalság alig várja az ebéd végét; s miután nagyvalahára az öregek átengedik a

tért, az asztalok csak úgy röpülnek kifelé, a földet felöntözik, a cigányt sarokba tuszkolják, a czimbalom alá négy akós — üres hordót hengeritenek, s megered a táncz.

Ezalatt a házban sincsenek vigság nélkül. A családos emberek ilyenkor külön válva a csapodár legény- és leányseregtől, meggyőződéssel isszák a bort odabenn. Szivők fölenged, kedélyök szárnyra kap, énekelnek lengyeles hangzatu héber dalokat, hegyébe a Frójem szabó a »Kicsiny ablak fehér ház« dudját ráütötte valamelyik Dávid zsoltárjára, ami nagy sensatiót okoz, de még sem akkorát, mint a »fehér ló« hires tréfa nótája.

A czilinderes, vézna lamden*) mellett, a teli arczu, körülszakállas, magyaros árendás. A civilizált boltos ujdívatu nyakravalóval s azathleta természetű kovács egymás szomszédságában. Félelmetes ökleivel jókedvében nagyokat üt a kovács az asztalra, úgy hogy megretten belé reb Jékef, az ékes, zengésű kántor, ki elvirágzott művészetének romjait kellett a hallgatósággal.

Azok a hevültségökben is bánatos és talán csak nekünk édes, ódon nóták járnak, melyeket a hagyomány tartott fenn számunkra s melyekkel a régi zsidó azokat a szüneteket tölti ki, amidőn nem beszél.

„Dondek bász“, a mélyhangú segéd énekes, csak elvétve mordul az énekbe, az ő bömbölő »bom«-jaival míg fia Cheszkele, a »fisztk«, éktelen visitásával adja meg élet a harmoniának.

Reb Lókes, a ki ujév napján a megszentelt sófáron**) kürtöli Istennek dicsőségét, e réven szintén követeli magának a műértést, s a kántor keserűségére mindig hamisan böffen bele a karba.

Most föláll a »bolond Chájem«, tiz községnek a vándor bohócza.

Chájem belisztezi a haját, belisztezi az ábrázátát, belisztezi a kezeit. Fején szakajtó van, baljában seprő. Nagy lepedőt huz magára, melyet telhetőleg királyi redőkbe igyekszik szedni, mert királyt ábrázol ő most, még pedig nem mást, mint Dávid királyt. Ártatlan paródiájának egy rozzant hárfával adja meg nagyobb súlyát, ütött hangszerének kehes accordjaihoz általános nevetés közöt valami tréfás románczot gajdolvá, melyben a szerelmes rebeczen*) s a hamis bachur történetének nagy szerepe jut.

Szegény Chájem! Ha vissza emlékezem: a sánta Zélig unszolásaira — ki neki versenytársa volt — hány követ dobtam utána! Szinte érzem, hogy esnek azok most vissza a szivemre. Azóta Chájem rég ha-

*) Irástudó.

**) Kos-szaru.

***) Rabbinusné.

muva, porrá lett; legyen moichel*) a rajta elkövetett csintalanságaimért.

Ájren samesznak megint fontos dolga akadt.

A nász ajándékokat kell kihirdetnie, melyeknek mindegyikét egész sortüze éri a csipős megjegyzéseknek. A mozsár, az a »nyelvés asszony«; a függöny, az a »titoktartó«; a lámpás, az az »árulkodó«; a takaró, az a »fölfedő« sat. Merő pajkosságok, melyeknek egyikét-másikat piruló szégyenkedéssel, a füleiket bedugva hallgatják az asszonyok.

Ájren samesz igyekszik kitenni magáért s maga is megereszt egy-két élczet; de ezek olyan jámborak, mint ő maga. Sokkal alázatosabb volt, semmint tréfálni is mert volna — pedig úgy láttatlanban fölfölbátorította magát a magyarátival.

A sátor alatt, a föld egyenetlen színén csakugyan hegyen-völgyön lakodalom. De ez a hegy-völgy nem baj, legalább Virág Marczinak nem, a ki délczegen járja a lassút a roshakóhol kisasszony lányával, míg maga a fiatal földesúr a most lett asszonyt forgatja meg, kinek negédes kellemén édes merengéssel csügg az anyját félkarral átölelő Ansl.

A cigányok tust fujnak.

Kit illet az meg?

Ki mást, mint tiszteletes uramat, bíró és tanácsbeli uraimékat, a kik nyájas barátsággal fogadják az örömszülék, a fiatal pár s az egész lakodalmas nép hódolatát. Nagy bókolással bekisérik őket a házba, a hol a tiszteletes a rabbi »kollegával« hamarosan borul tudományos beszélgetésbe, amelybe — egyes öreg emberek gyönyörűségére — beleszól a doktor is. Azalatt a falu esze, a nótárius, maga mellé csalogatja a falu fejét — bíró uramat, s a falu kezét, lábát — a tanácsbelieket, s ott aztán pöndörít olyan toasztos, dalolós magnum áldomást, hogy soha még ilyen vigságos riadalmat. A sűrű pohárköszöntések persze mind a szabadság, egyenlőség és testvériség három- egy igaz istenét emlegetik.

A zene szól, a kedv töretlen.

Ádám ernyedés nélkül húzza. A hegedű éneke, a klarinét rikoltozása, a bőgő morgása, a czimbalom pattogása a távolban édes zsongássá mosódik, mely lágy karjaival Anslt és Fannit fogja körül.

Legyenek boldogok.

Ágai Adolf.

Az igen tisztelt hitközségi elnökségekhez ismételtén azon kérelemmel fordulunk: sziveskedjenek a hitközség és az ezzel kapcsolatban levő intézmények előjáróinak és tisztviselőinek névsorát minél előbb sürgősen beküldeni, minthogy a zsidó évkönyv immár munkában van.

Eddigélé mintegy 120 hitközség volt szives a kért kimutatást megküldeni.

A szerkesztőség.

*) Bocssássa meg, legyen megbocsátó.

Gyöngyszemek a talmudból.

Idegen városba érkezted — tartsd tiszteletben annak szokásait.

*

Ha nem sietnél annyira — hamarabb kész lennél.

*

Ha te magad tökök közé keveredel, miért csodálkozol, hogy feleséged ugorkák közt hentereg.

*

Hogyan, hát te azt hitted, hogy keserű levelekből édes ital válik?

*

A mirtust mirtusnak hívják és mirtusnak marad akkor is, ha tövis közzé került.

*

Füle van az utnak, füle sokszor a falnak is; titkod csak addig biztos, a meddig nyelvednek nincs róla tudomása.

*

A hat éves leányka, a hatvan éves anyócska: egyik mint a másik rohanva fut a zeneszó után.

*

A proselitának még tizedik nemzedéke előtt se sértsd hajdani hitét.

*

Szép, nagyon szép, hogy a betegeknek adja azt a szép almákat; de még sem olyan szép, a milyen csunya az ut, a melyen a szép almákat szerezte. *)

*

Szarvak után végyódott a teve és elvesztette fülét is.

Talmudista.

Előfizetési felhívás!

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük június hó végével lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 7 frt — kr.
fél évre 3 frt 50 kr.
negyed évre 1 frt 75 kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre 6 frt — kr.
fél évre 3 frt — kr.
negyed évre 1 frt 50 kr.

Azon tisztelt urakat, kiknek, felszólítás folytán, lapunkat huzamosb idő óta küldjük, anélkül azonban, hogy előfizetésüket hozzánk juttatták volna: tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek a lapunkért járó díjat hozzánk legközelebb beküldeni; különben kényszerítve leszünk, a lap további küldését beszüntetni.

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 15 sz.

*) „A cél szentesíti az eszközt“ féle elvet — mint ebből is látjuk — a talmud el nem fogadta.

Hirek.

Hiában keresztelkedett ki. Ha tudta volna, bizony megmaradt volna zsidónak; hiszen a keresztviz úgy sem lendített dolgain. Értjük Sik Sándor drt. Családjában legalább 10 zsidó rabbi van (A Szofer család után a Sik család adta a magyar zsidóságnak a legtöbb orthodox rabbit) ő pedig, ki még zsidó létekor oly szép nevet szerzett magának, mióta kikeresztelkedett, mióta belépett a Szt. Istvántársulatba fiaskot fiasko után vall. Kandidálták az ügyvédi kamrában mint választmányi tagot: megbukott és megválasztottak Jellinek Arthur drt. Vad 48-as volt, de a pártnak nem igen telt benne öröme, hát onnan is kikeresztelkedett és lett mérsékelt ellenzéki; mi neki, mint a Szt. István társulat tagjának jobban is illik. Csak hogy ő bizony ott sem kellett, mert a párdányi kerületben, hol mint mérsékelt ellenzéki képviselőjelölt fellépett, irgalmatlanul megbuktatták. Jellinek Arthurt egyhangulag megválasztották. Volt tanuló és — irodatársa, Fajér László dr. felekezetét őszintén szerető, meleg zsidónak maradt és egyetemi rk. tanár lett; ott szeretik, nagyrabecsülik, míg felekezetének büszkeséget képezi. Hát Sik Sándor kié most? kik büszkéek ő reá?

— **Szeiffert Ede,** királyi főügyészi helyettes, a törvénykezési szünet lefolyta után kir. kuriai bírónak fog kineveztetni. Jogászi karunk ezen kitűnő tagjának közelálló kineveztetését őszinte örömmel vesszük tudomásul. Kiki emlékezhetik még arra a kiváló szerepre, mely Szeiffert urnak a hirhedett tiszta-eszlári bűnperben osztályrészt jutott. Ő volt az, ki, mint közvadász, a félrevezetett és tendentiosus hírlapi közleményekkel felizgatót félországgal szemben kimondá a merész szót, hogy meggyőződése szerint amaz irtózatos bünténnyel vádolt szerencsétlen zsidók ártatlanok. S véleménye mellett, melyet az óriási per anyagalmazából kitartó munkával meritett, bő jogismeretének minden fegyverével küzdött, s eme küzdelemben nemcsak fényes jogi képességeiről, hanem egyszersmind nemes, humanus gondolkodás módjáról is ékesszóló bizonyosságot tett. S az a pártatlanság, melylyel az akkoriban felburjánzott antiszemitizmust kérlelhetlenül elítélte, vezette őt 30 évi hivatalos működése minden mozzanatában. Meg vagyunk győződve, hogy új állásában benne egy rendkívül tanult s mindenek felett igazságos bírót nyertünk, ki a legfőbb ítélőszéknek sokáig fogja igazi díszét képezni.

— **A zalaegerszegi kerület** polgársága, mely Szemecz helyett Radocza János drt küldte az új parlamentbe, küldöttséget menesztett képviselőjéhez a fővárosba. Ez alkalommal a VI. és VII. ker. körében diszebed volt, melyben a fővárosi polgárság színejava részt vett. A toastok közül megemlítjük Balaton József, zalaegerszegi plébánosét, ki Radoczára emelte poharát, mint a kinek nevével az antiszemitizmus mérges gazát Zalamegye előrsén kiirtani sikerült. Királyi Pál azt emelé ki beszédében, hogy szegyelte volna, ha mellette mint ugyancsak zalamegyei képviselő mellett antiszemita küldedett volna a parlamentre. A küldöttséget Svastics Benő főispán vezette. Jelen voltak a banketten Podmaniczky báró, Wahrmann, Neumann Ármín képviselők, Teleszky és Matlekovics államtitkárok, stb.

— **A dunaszerdahelyi zsidók** iránt nagy érdeklődést mutat a külföld. Hirsch báró 10120 frtot adományát már a múlt héten regisztráltuk. Brüsszelből

az Errara-Oppenheim család 2700 frankot küldött. Zadok-Kahn párisi főrabbi indítványára a Figaro és a Temps című előkelő lapok indítottak gyűjtést, ugyanaz történik bécsi lapokban; a Pester Lloydnál maig több mint 4200 frt gyűlt egybe, s rajta kívül még a Pesti Hirlaphoz is érkeztek némi adományok. Bármily jól esik a külföldi zsidóság részvéte, belevegyül ama tudat kellemetlen volta, hogy Magyarországra immár úgy tekint a külföld mint Romániára, a hol az emberi jogok még idegen aegisre szorulnak. Persze, hogy sötét ez esetben a külföld szemüvege; de vajjon nem az antiszemitizmus-e az oka e szégyennek?

— **A verbói kerületben** f. hó 8-án fog az új választás megejtetni. Hogy ki lesz Sulyovszky, szabadelpvűpártinak ellenfele, még bizonytalan; mert Andreánszky báró kijelenté, hogy nem akarja magát egy új bukás szégyenének kitenni. Komlóssy páter mindazonáltal izgat a kerületben a zsákban árult antiszemita jelölt érdekében, még pedig gyónó czédulák segítségével, melyeknek háta egy-egy utalványt képez 2—3 liter borra. Ugyanő már hetek óta egyebet sem hirdet a szószékről mint kortesbeszédet, miknek — reméljük — ezuttal nem lesz ismét oly gyújtó hatásuk Verbón.

— **A Zsidó-Magyar Kultúregyesület** előkészítő bizottsága a legutóbbi napokban taggyűjtő ivateket bocsátott ki s megkezdte azok szétküldését. A teljes bizottság legközelebbi ülését f. hó 4-én, hétfőn tartja csti 6 órakor.

— **Zsidó bírót** választott Kenese, veszprémmegyei község polgársága Rosenthal Lipót személyében, másodbíróul pedig az ugyancsak zsidó hitű Rosenberg Józsefet.

— **A sátoralja-ujhelyi statusquo** zsidó hitközség új imaházának alapkövetétele Molnár István főispán, Bydeskuthy Sándorné urnő, Wallis Gyuláné grófné védasszony helyettese és nagyszámu közönség jelenlétében mult hó 22-én ment végbe. Az ünnepélyen dr. Nagy Ármin mondott szép megnyitó beszédet, mely után Bermann Lipót rabbi emelkedett szellemű hazafias beszéde következett. Az ünnepélyes alapkövetéletről felvett jegyzőkönyvnek az alapkövetélethez utána még Friedlieber Albert mondott sikerült zárbeszédet.

Goldberger Adolf dr. Budapest orvosainak nesztorja, ki nem rég tért örök nyugalomra, 200.000 forintot hagyott végrendeletileg oly czélból, hogy az évszázadokon át 20-szor megkétszerezsedve busás kamataival támogasson több filantropikus intézményt,

— **Belgium főrabbiját**, Dreyfuss Adolfot a belga király a Lipótrend lovagjává nevezte ki.

Az új francia minisztérium kebelében 4 zsidó foglal helyet: Fribourg G. M. a posta és táviró igazgatója, Levailant rendőrfőnök, Jules Lax vasutügyi és Leon Philippe vízművi igazgató.

— **Gajda Péter Ferencz** vikáriust, Pizsbo Zegota katolikus papját, ki antiszemita üzelmeiről ismeretes, a krakkói törvényszék 5 évi börtönre ítélte egy 8 éves leánykán elkövetett szemérem elleni büntett miatt.

Resenthal Leó ismert filantróp és pétervári kereskedelmi tanácsos Locarno olasz városban elhunyt.

Az odesszai talmud-thóra iskolában 1886-ban 203 tanuló részesült oktatásban; az évi kiadások összege 10,133 rubel és 85 kopek. A wilnai hasonnemű intézet kiadásai ugyanezen időben 15,236 rubelre rugott.

A bukaresti zsidóság mélyen fájlalja azon veszteséget, mely őket Beck Móríc dr. főrabbi távozása által éri. Beck dr. valódi missziót teljesített Romániában, emelte az ottani zsidók társadalmi és erkölcsi nivóját és ugyszólván pótolhatlan lesz a bukaresti hitközségre nézve. (Dr. Beck tudvalevő a székesfehérvárt rabbinatust fogadta el.)

Jassyból irják. Bottuschan városában nagy tűzvész pusztított, mely alkalommal több mint 700 ház lőn rommá és körülbelül 2000 család hajléktalanná. A károsultak ugyszólván mindannyian zsidók, kik zsinagógáikat, községü épületüket és iskolájukat is elvesztették. Több emberélet lőn a tűzvész áldozatává. A nyomor leirhatatlan.

Tanügy.

A vágujhelyi izr. reáliskola értesítőjét az 1886—87. iskolai évről örömmel olvastuk, mert alkalmunk nyílt belőle tapasztalhatni, hogy egyetlen felekezeti reáliskolánk mindenképen megfelel a várakozásoknak. Immár 25 éves multra tekinthet vissza az intézet és ezt teljes megnyugvással teheti. 1862-ben nyitották meg az első osztályt, 1865-ben a másodikat, 1873-ban a harmadikat és 1884-ben a negyediket; az utolsó tanévben 105 tanuló volt beiratkozva, év végeig maradt 100, köztük 86 zsidó és 14 keresztény. A tanári kar Mahler Miksa dr. igazgatón kívül 5 tanárból, 2 hitoktatóból és 2 tanítóból áll. Melegen ajánljuk a vágujhelyi izr. reáliskolát különösen oly zsidó szülők figyelmébe, kiknek fájdalmasan esik, hogy gyermekeiknek a szombati napot meg kell szentségteleníteni. E mellett az ifjuság az előnyösen ismert Weisse József tudós főrabbitól nyeri a hitoktatást, és a többi tárgyakban is kitűnő tanításban részesül. Az osztályok nincsenek tultömve, s így minden egyes tanuló élvezheti azon előnyöket, mikkel a nagyvárosi iskolák épen nem kinálkoznak. Hozzátehetjük ehhez Vágujhely kitűnő levegőjét, egészséges környékét, az olcsó lakás és élelmezési viszonyokat és a kisértéseket, miknek az ifjuság nagyobb városokban ki van téve. Óhajtandó volna, hogy ez intézet, melyet csekély állami szubvenczió mellett a vágujhelyi hitközség tart fenn, 8 osztályra egészítették ki. Persze, hogy e végből nagyobb mértékben kellene épen zsidó részről jelentkezni a támogatásnak, melyet a vágujhelyi iskola valóban megérdemel s a mely által belőle oly intézet válhatnék, hogy hazai zsidóságunk büszkeséggel mutathatna reája.

A pécsi izr. hitközségi népiskola valóban mintaszerű értesítőjéből, melyet Klingenberg J. e. i. igazgató közöl. említésre méltónak tartjuk az értesítő elején levő, az „erkölcstan a népiskolában“ cz. cikket. A jelentés további részében megtudjuk, hogy a pécsi izr. népiskola 1852-ben jött létre, mint hitközségi intézmény, 1858-ban az orsz. izr. alapból főtartott mintaiskolává lőn átváltoztatva, de 1872-ben ismét visszanyerte első nevezetét. Erre az időre esik

az új iskolaépület létesítése, mely 8 tágas tanszobából, 1 diszteremből és több mellék helyiségből áll. A beiratkozott tanulók: 153 fiu és 99 leány, mindannyian szép eredményt mutattak föl az idei évváró vizsgálatokon. A tanítótestület 8 tagból áll. A hitközség a fönti 152 gyermekén kívül 314 izr. tanuló hittani oktatásáról gondoskodott, kik egyéb közép- vagy elemi iskolába jártak. 1886—87. iskolai évben a kiadások összege 8500 frt, mely összegből több mint 5000 frtot a hitközség saját pénztárából pótolta. Megjegyzendő, hogy 2416 frt az iskolaépítési tőke törlesztésére lőn fordítva. A feldolgozott tananyag rövid vázolata után a tanulók részletes előmeneteléről ad számot a füzet. Salamon János kir. tanfelügyelő a múlt évben átiratilag hivatalosan elismerte az iskola mintászerű berendezését, vezetését és különösen a fényes eredményt, melyet a hitközségnek és a buzgó tanítótestületnek tud be érdemül.

* * *

A balassa-gyarmati izr. népiskola értesítőjéből örömmel értesülünk annak virágzásáról és az áldozatra való készségről, melyet az orth. hitközség iskolája föntartása körül tanusít. Az 1886—87-diki iskolai évben beiratkozott a 4 osztályba 320 tanuló mindkét nemből, kik közül az év végeig 18 maradt ki. Van isk. takarékpénztár, kis könyvtár; a szegény gyermekek ruházásáról pedig az iskolaszék, a vöröskereszt-egylet, az izr. nőegylet és a Talmud Thóra-egylet gondoskodnak. Az ez évi kiadások összege 2845 frt, melynek nagyobb felét, 1555 forintot a hitközség sajátjából fedezi. A 37 év óta főnálló jeles iskolában Arett Mór igazgatón kívül még 4 tanító működik, u. m. Heksch Gizella, Rosenstein Adolf, Singer Adolf és Streisinger Sándor.

Az inquiziczió karmai közt.

— Történeti elbeszélés. —

(14. folyt.)

A főtér már telides teli volt emberekkel, a rendőrök alig tudtak helyet csinálni a felvonuló gyászos csapatnak, az ablakok tömve voltak emberfejekkel, földszinten, emeleten, padláson; erkélyek görnyedeztek az embersuly alatt s a várakozás okozta izgatottság minden arcra rózsát festett, minden szemet megelevenített; nyugtalanná tett arcot, mozdulatot.

A téren egy főépület is állott, mely vagy 65 méter hosszú és 35 méter széles lehetett, háromemeletes amphiteatrumhoz hasonlított. Az első emelet közepén volt egy fényesen berendezett páholy, gazdag, dús szőnyegekkel bevonva, melyeken megakadt a szem s a melyekre rátapadt a tekintet: ez Ferdinándnak a királynak páholya volt, ki teljes királyi diszben várta a körmenet megérkezését.

A király páholya körül voltak az uralkodó csa-

lád, hercegek, grandok, főbb állású tisztviselők és törzstisztek páholyai, melyek mindannyian fényt, pompát, világra szóló ünnepet hirdettek. A királyi páholya fölött volt a főinquisitor pazarul berendezett páholya, benne a főinquisitor Torquemada, teljes papi diszben foglalt helyet.

E páholyának felirata is volt. És pedig az, hogy: Az inquisitio a királyok fölött áll. Körülötte a főbb papok czifra páholyai terültek el.

Az inquisitio páholya fölött a király anyjának és nejének páholya volt. Jobbról és balról a hercegnők és udvarhölgyek ültek páholyaikban.

Éppen a király páholya alatt a földszinten egy pompás oltár volt felállítva, melyhez négy drága szőnyegekkel borított lépcső vezetett. Az oltár egészen fehér volt, mindenik felén 3 ezüst karos gyertyatartó állott, mindegyik [karban hosszú viaszgyertyák pislogtak. Előtte eleven virágokból font diadalkapu állt, körülötte a falat egészen ellepték a szent képek. Az oltártól jobbra és balra egy-egy szószéket helyeztek el, egyiket a lelkész, s a másikat az ítéletkihirdető számára. Köröskörül pedig apró kalitkák voltak, melyekbe az istentisztelet tartamára az u. n. istentagadókat zárták.

Miután az inquisitio foglyai is helyre kerültek, Ximenes biboros, Madrid hercegprimása s az egész birodalom főinquisitora az oltárhoz lépett és nagy áhitattal végezte el az istentiszteletet, melyben két királyi herceg segédkezett.

Az evangelium felolvasása után a biboros hercegprimás elhagyta az oltárt, a jobb kezében az evangeliummal, baljában pedig egy keresztet tartva, két lelkész kíséretében komoly, méltóságteljes léptekkel tartott a királyi páholy felé. A király, a mint a belépőket észrevette, tiszteletteljesen állt fel az isten biboros szolgája előtt és ugyancsak tiszteletteljes állásban várta be vendégeit. A kardinális beléptekor meghajlott, a király elé helyezte az evangeliumot és a keresztet és így szólt hozzá:

„Ő felsége a király megesküszik, és magas hűségére és királyi szavára fogadja; hogy mint Isten keze által rendelt valódi katolikus király, teljes hatalmával óhajtja védeni a katolikus vallást, melyen a katolikus anyaszentegyház csüng és hisz Rómában; hogy ezen vallást fenntartani és terjeszteni óhajtja, hogy az istentagadókat, vallásunk megkísértőit úgy személyesen, mint közegei által üldözni kívánja, hogy az inquisitio szent törvényszéknek és szolgáinak segíteni és szükséges támaszt óhajt nyújtani, hogy az istentagadókat és a keresztény vallás megkísértőit elfoghassuk és a törvények, meg a vallás szabványai szerint megbüntethessük, anélkül, hogy ellene felségednek valami kifogása lenne, úgy eltekintve a személytől, bármilyen állású legyen is az, ítéletünkön valamit változtatni.“

A király erre jobb kezével megérintette az evangéliumot, balkezét pedig a keresztre helyezte és erős, határozott, csengő hangon mondta.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői posta.

Dr. F. J. Helyben. Kérdése kissé indiskret ugyan, de azért megfellelünk: Dr. Ágai remek tárczáit nem fizetjük. És ennek 3 oka van: 1-ször nem fizethetjük, 2-szor megfizethetlenség, 3-szor, mert a mindnyájunk által imádott szerző tekintettel az 1-ső okra, fizetést nem igényel. Megjegyezzük, hogy lapunknak többi hírneves munkatársai díjazást tölünk szintén nem foglalnak el.

Egy olvasó. Nagy Abony. Hirsch báró Bajororazágban született.

M. J. Kis-Gércze. Tessék a kérvényt Bischitz Dávidné ö Nagyságához (Vigadótér 1.) beküldeni.

Főtiszt. W. K. Gyulafehérvár. Ad 1.) A zsidó hitre való áttérés vagy visszatérés semmi módon vagy körülmények közt nincs megengedve hazánkban. Magyar állampolgárnak külföldön zsidó hitre térése itthon nem tekintetik érvényesnek. Ad. 2.) Az anyakönyvbe be nem vezetett egyének utólagos beiratása nem csak megengedhető, de sőt köteleesség. Az érdekelt fél a szolgabírói hivatalhoz loflyamodik ez iránt; innen a miniszteriumhoz terjesztetik föl a kérvény, melynek itt természetesen helyt adnak. Csak ezután történik az utólagos bejegyzés.

L. D. urnak Dunaföldvár. A tudott helyre vándorolt. Idejét multa. Üdvözlét!

H. S. urnak Komárom. Hieroglypháit nagy szakértelemmel megfejtette B-nyi bácsi, a ki velünk együtt melegen üdvözlő.

Pályázat.

A miskolci izrael. anyahitközségnél rendszeresített **1500 frt** készpénz évi fizetés és szabad lakással javadalmazott

hitszónoki állásra

ezennel pályázat hirdettetik.

Magyar honosságu pályázók, kik a talmud-és általában a zsidó irodalomban jártasak, bölcsészeti tudorok s különösen magyar hitszónoklatok tartására teljes képességgel bírnak, ezen állomás elnyerése iránti felszerelt kérvényeiket folyó évi **julius hó végeig** bérmentve beküldeni sziveskedjenek.

Próbaszónoklatra csak az arra meghívottak fognak bocsáttatni s az utiköltségek csak az alkalmazandótnak fognak megtérítettni.

Miskolcz 1887 évi június hó 19-én tartott előljárósági ülésből.

Fischmann,
hitk. jegyző.

Roth E. M.,
elnök.

Pályázat.

Az aradi izr. hitközség 4 osztályu elemi leányiskoláján 1887/8-iki tanév kezdetével 2 tanítónői állás, é. p. egy **500 fr.** és egy **450 fr.** évi fizetés mellett lesz betöltendő.

A szükséges képesítési okmányokkal, az eddigi alkalmaztatásukról valamint kifogástalan, erkölcsös és vallásos életmódról szóló bizonyítványokkal ellátott folyamodványok legkésőbb **f. é. július hó 15-ig** küldendők be.

Mindkét tanítónő köteles a női kézimunkát, a népoktatási törvény által előirt tantárgyakat, héber olvasást és imák fordítását az iskolabizottság részéről meghatározandó osztályokban oktatni. Azon tanítónő azonban, ki az 500 frnyi évi fizetéssel egybekötött állásra pályázik, köteles a héber tantárgyak oktatására szükséges képességét az izr. tanítóképezdétől nyert képesítési okmány által beigazolni.

Arad 1887. évi július hó 1-én.

Az aradi izr. hitközség előljárósága

Hirschmann József

hitközségi és iskolabizottsági elnök.

Pályázat.

A zalaegerszegi izr. hitközségnél **f. évi szeptember 1-ére** a schochetubodek, koréh és előimádkozó állás töltendő be. Javadalmazása szabad lakás, **évi 400 frt. fizetés**, fél schechita és a szokásos mellékjövedelmek.

Pályázók a minősítésüket, korukat és családi állásukat igazoló okmányokkal felszerelt ajánlatokat **aug. 10-ig** küldhetik be az itteni előljárósághoz. Próelőadásra csak a meghívottak bocsáttatnak. Előnyben részesül és esetleg nagyobb fizetésben, a ki menaker achorájim. Uti költség csak az alkalmazandónak térítettik meg.

Kelt Zala-Egerszegen, 1887. jun. 23.

A hitközségi előljáróság.

Előkelő orvosi tekintélyek u. m.:

dr. Korányi tanár ktr. tanácsos, dr. Késmárcsy tr.,
dr. Kéll, dr. Schwimmer tanár, dr. Müller tanár,
dr. Reinitz, dr. Herman B. főorvos stb.
Budapesten;

dr. Braun tanár udvari tanácsos,
dr. Róltansky tanár, kormánytanácsos
dr. Snitzler tanár, dr. Oser tanár,
dr. Wintornits tanár, dr. Herz egyetemi tr.,
dr. Rott tr., dr. Maronczeller, Eulenthall
dr. Kautz, dr. Gold udvari orvos,
dr. Batsy a bécsi orvosi collegium titkára
stb. stb. Bécsben; titélate folytán

KORONA-FORRÁS
Radkersburg (HYGIEA-SPRUDEL)
Legjelesebb, legtisztább égvényes savanyúvíz.

Hygiea-Sprudel

nemcsak a legkitünőbb, legkellemesebb ízű és legegészségesebb ital, hanem egyszersmind az emésztési, lélegzési és vizeleti szervezetelek bajaiban **elsőrendű gyógyvíz.**

Főraktár:

Kapható **ÉDESKUTY L.** udv. szállitonál, továbbá minden fűszerkereskedés és vendéglőben.

MAUTNER ADOLF-nál, BUDAPEST,
Arany János-u. 36.

A legjobb óvszer a cholera ellen.

Brünni kelméket

elegans

nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi róf.

frt **4.80** igen finom

frt **7.75** legfinomabb

frt **10.50** legeslegfin.

valódi gyapjuból, valamint kamgarn és felt sökabát kelméket, sima és selyemmel átszövött kammgarn-szöveteket, mosható szöveteket, uri és fiu öltözetre, méterjet 55 krjával szállit az összeg utánvétele mellett a szilárd s jóhírűnek ismeri posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandgasse Nr. 34.

Magyarázat. Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfi-öltözetre. A főnebbi czég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállitattik. — Miután most igen sok szédelgő czég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a főnebbi czég mintákat küld ingyen és bérmentve.

A Korinthiai

Romai forrás

Állomás: Prevali, posta: Gastein, Korinthia.

(Római forrás),

teljesen ment a kénes összeköttetésektől, jód, brom- és sókiválásoktól, legkönnyebben megemészthető, nagyon jó ízű alpesi savanyka, természetű; kitünően használható bronchial és bélhurut gyógyítására, gyomor-, vese- és húgyhólyag bántalmakban.

Legkitünőbb asztalivíz

terhes utóhatások nélkül, mely a bort sem nem feketíti meg, sem nem teszi rossz ízűvé. Különösen ajánlható epidemikus betegségeknek.

Főraktár Magyarország számára:

WEISS BENŐNÉL

Budapest, Szerecsen-utca 1.

Kapható minden fűszerkerekedésben és vendéglőben.

A legelső hazai gazdasági gépgyárak

közreműködése mellett,

megnyitása a gépvásárnak,

mely egybe van kötve egy-állandó, változó

minta-kiállítással

s egyelőre kisebb

segédgépek

központi elárusító helyiségével, a klvitel, valamint a belföldi forgalom emelésének céljából.

Az elárusítás eredeti gyári áron történik; az eredeti árjegyzék megtekintés végett rendelkezésre áll.

Levelezés: magyar, német, horvát, tót, szerb, bolgár, román, lengyel, cseh, francia, olasz és angol nyelven.

Telefon összeköttetés a kiállítókkal a központból

GEITNER és RAUSCH

ezégnél

Budapesten, Andrassy-ut 8. sz.

Legkitünőbb hazai gyártmányok, mérsékelt árak mellett.

Minden hazafinak kegyes pártfogásába ajánlva!

MINTARAKTÁR,

rágányok, takarmányvágógépek, szecskávágók, répavágók, répazúzógépek, mákőrölők, darálógépek, kukoricamorzsolók, tisztítórosták, trieurók, „Eureka“-tisztítók, vetőgépek, széna-gyűjtők, ekék, boronákból és egyéb földmivelő eszközökből.

Elárusítás csak is közvetlen, közbentőzsök vagy jutalék-ügynököket kizárva, készpénz mellett történik.

Előleg és utánvétel mellett 25 frton alól nincs engedmény.

Nagyobb vételnél megfelelő az ár-engedmény.

Kereskedőknek sem nyújthatunk nagyobb engedményt mint a gazda vevőnek.